

Thema - Vakbeweging in het buitenland ▼ Nicaragua

'Productie en verdediging'

De economische situatie in Nicaragua is erbarmelijk. Dat is vooral het gevolg van de agressie-oorlog die de Verenigde Staten door middel van de contraas tegen Nicaragua voeren. De directe schade van de contra-akties wordt geschat op enige honderden miljoenen dollars per jaar. De indirecte schade is daar een veelvoud van.

Voor de gewone Nicaraguanen zijn de gevolgen van de oorlog dagelijks te merken aan de stijgende prijzen en het ontbreken van een groot aantal artikelen. De meerderheid van de bevolking kan nog slechts met moeite overleven. Dat er in Nicaragua niet op grote schaal honger wordt geleden is vooral te danken aan het distributiesysteem waardoor de meest elementaire levensmiddelen voor iedereen beschikbaar zijn. De rechtse zowel als de linkse oppositie grijpen de economische problemen aan om stemming te maken tegen de Sandinisten. Voor de sandinistische vakbeweging geen makkelijke situatie. We spraken daarover met twee vertegenwoordigers van de nicaraguaanse vakbeweging: Justo Seguida van de landarbeidersbond ATC en Luciano Torres van de vakcentrale CST.

THEMA

Elk nummer van Solidariteit bevat een artikel dat gewijd is aan vakbondsstrijd in het buitenland. Voor deze rubriek krijgt de redactie veel artikelen toegezonden; Nederland heeft niet voor niks een groot buitenland. In dit nummer hebben we in het thema 'Vakbeweging in het buitenland' een aantal van die artikelen bij elkaar gebracht. Het thema is daarmee meer een verzameling geworden en niet - zoals we dat altijd proberen - een aantal artikelen dat van één problematiek of gebeurtenis verschillende aspecten behandelt.

'Voor ons staan twee zaken centraal: de productie en de verdediging. Door het voortzetten - en zo mogelijk verhogen - van de productie en door de militaire verdediging van ons land moeten we de verworvenheden van onze revolutie verdedigen. Als sandinistische vakbeweging zien we dat als onze belangrijkste taak.' Zo schetst Torres de positie van zijn organisatie. 'Wij steunen de revolutie. Niet omdat we afhankelijk zijn van het FSLN (Sandinisties Nationaal Bevrijdingsfront; WB) of omdat we kritiekloos staan tegenover het Frente, maar omdat we weten wat de revolutie voor

ons als arbeiders heeft opgeleverd. Daarom neemt voor ons de verdediging van de revolutie een centrale plaats in in ons werk.'

Geen monopoliepositie

De sandinistische vakbonden organiseren het overgrote deel van de nicaraguaanse vakbondsleden, maar ze hebben geen monopoliepositie. Naast CST en ATC zijn er een zestal andere vakcentrales die een andere politiek voorstaan.

'Hoe heeft de relatie met die vakcentrales zich de laatste jaren ontwikkeld?', vroegen wij aan Torres en Seguida. Torres: 'De andere vakcentrales zijn met verschillende (oppositieele) politieke partijen verbonden. Ze vormen de belangrijkste sociale basis van die partijen. Een tijd lang hebben we met de vakbonden die verbonden zijn met respectievelijk de Socialistische Partij, de Communistische Partij en de Marxisties Leninistische Partij samengewerkt in een coördinatiecomité voor de vakbeweging, CSN. Aan de samenwerking is een eind gekomen met de kampanjes voor de verkiezingen van 1984. Het werd toen voor de verschillende oppositiepartijen steeds belangrijker om zich tegen de Sandinisten af te zetten. Zij - die drie linkse vakcentrales - gaan er van uit dat de problemen van de arbeiders opgelost kunnen worden met loonsverhogingen. Wij denken daar anders over. Wij gaan er van uit dat we betere

sociale omstandigheden moeten creëren, en dat daar een materiële basis voor nodig is. Gezien de situatie waarin we zitten, moeten we vooral de economie reaktiveren. Het is niet serieus om vol te houden dat de problemen met een loonsverhoging voor de arbeiders opgelost kunnen worden.' De kritiek van Torres en Seguida op de andere vakcentrales is dat die de makkelijkste weg kiezen. Seguida: 'Het is betrekkelijk makkelijk om in de stad mensen tot staking op te roepen, maar waar je ze niet ziet is bij het organiseren van de mensen op het platteland. De ATC is de enige die de landarbeiders organiseert, die onder de moeilijke omstandigheden de strijd voert op het platteland. Wij (de ATC en CST) zijn ook de enige bonden die de mensen oproepen om deel te nemen aan de verdediging van de revolutie. In de bedrijven proberen we de mensen te motiveren voor deelname aan de verdediging. 85 Procent van de ATC-leden is georganiseerd in de milities en de CST heeft een eigen bataljon van 3000 vakbondsleden, die iedere drie tot zes maanden vervangen worden door anderen.' Als een belangrijke bijdrage aan het draaiend houden van de economie noemen de twee vakbondsleiders de beweging van 'innovadores' (vernieuwers): arbeiders die zich inzetten om, ondanks de schaarste aan reserve-onderdelen, het productie-apparaat in stand te houden. Uit het weinige beschikbare materiaal

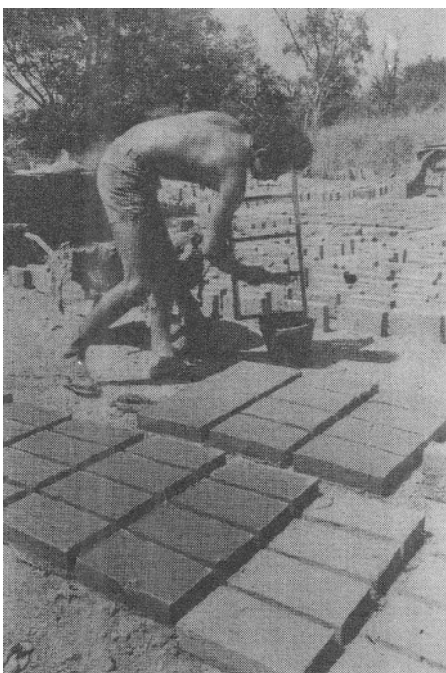


foto Rob Brouwer



maken ze onderdelen voor machines en installaties en ze bedenken methoden om de produktie toch door te kunnen laten gaan. Vooral de CST speelt een belangrijke rol in het stimuleren van deze beweging.

Demokratiese vakbond

Onze volgende vraag is hoe de macht van de arbeiders op het nivo van de bedrijven georganiseerd is. 'Het belangrijkste instrument van de arbeiders is de vakbeweging. Zowel op het nivo van het bedrijf als op dat van de regio's en op landelijk nivo', antwoordt Torres, en hij legt uit hoe de CST georganiseerd is: 'Wij zijn een demokratiese vakbeweging', ieder jaar, of om het jaar, kiest een algemene bedrijfsvergadering het uitvoerend comité (vakbondsbestuur) op het bedrijf. Dat wil zeggen, de verschillende bedrijfsafdelingen kiezen hun vertegenwoordigers, en de algemene vergadering bekrachtigt deze verkiezing. Als 80 procent of meer van de arbeiders akkoord is met de verkiezing van het uitvoerend comité, dan wordt de bond door het Ministerie van Arbeid erkend als onderhandelingspartner. Dan is de vakbond legaal. Op de algemene bedrijfsvergadering moet een vertegenwoordiger van het ministerie aanwezig zijn. (Dit systeem van erkenning van vakbonden door de regering op basis van de representativiteit op het bedrijf is ook in andere midden-amerikaanse landen gebruikelijk en heeft als konsekwentie dat op een enkele uitzondering na er maar één bond per bedrijf actief is; WB). Ook op regionaal nivo wordt de vakbondsleiding gekozen. Op landelijk vlak kiezen de leden een nationale vergadering van 1200 mensen, die

een of tweemaal per jaar bij elkaar komt. Dit is het hoogste beleidsbepalende orgaan. Deze nationale vergadering kiest een uitvoerend comité, dat de dagelijkse leiding van de bond vormt. Alle verkozen vertegenwoordigers kunnen op ieder moment door degenen die hen gekozen hebben vervangen worden.

Deze structuur geldt voor de hele vakcentrale. Zoals gebruikelijk in Midden Amerika zijn de vakbonden bedrijfsbonden en geen bonden per bedrijfstak zoals wij die kennen. Formeel is - volgens de 'arbeidswet' - het vormen van een organisatie per bedrijfstak zelfs nog steeds verboden. Met de nieuwe grondwet die kort geleden aangenomen werd, is er vrijheid van organisatie en kunnen er ook bedrijfstakgewijze bonden gevormd worden. Vooruitlopend op de aanpassing van de 'arbeidswet' aan de nieuwe grondwet zijn de CST en de ATC al bezig om structuren per bedrijfstak op te zetten.

Produktieraden

Terug naar het nivo van de bedrijven. 'Wat is de rol van de bonden daar? Zijn er ook andere vormen van organisatie van de arbeiders, zoals bedrijfsraden of iets dergelijks?' Torres: 'Het vakbondscomité is de vertegenwoordiger van de arbeiders op het bedrijf.' Daarnaast bestaat er per bedrijf een zogenaamde produktieraad. Daarin zit een aantal vakbondsvertegenwoordigers, onder wie de algemene sekretaris en de sekretaris 'produktie' van de (bedrijfs)bond, de direktEUR van het bedrijf en een vertegenwoordiger van de regering. Deze produktieraden functioneren in de praktijk per bedrijf heel verschillend. Er zijn bedrijven waar de bonden een groot aandeel hebben in de planning van de produktie en de realisatie van het produktieplan. Maar bij andere bedrijven is de inbreng van de bond veel geringer. 'Hangt dat samen met het feit dat het een privé- dan wel een staatsbedrijf is?', vragen wij. 'Niet direkt', is het antwoord. 'Er zijn partikuliere bedrijven waar de situatie makkelijk is, waar meer gehoor is voor de vakbond dan bij sommige staatsbedrijven en omgekeerd. Het hangt van de plaatselijke situatie af. Met name ook van het optreden van de vakbond.' Vraag: 'Wat zijn de rechten van de vakbond op het bedrijf? Hebben de bonden

bijvoorbeeld het recht op inzage in de administratie van het bedrijf?' 'Nee, er is wat dat betreft niets wettelijk geregeld. De mogelijkheden van de bond hangen heel sterk af van de druk die ze uit weet te oefenen. Van de kracht die ze weet te ontwikkelen.'

Stakingsrecht

Een veel besproken zaak is de opschorting van het stakingsrecht in het kader van de noodtoestand. Wat is de opvatting van CST en ATC hierover? De vakbondsleiders benadrukken dat stakingen niet adequaat zijn om de belangen van de arbeiders te verdedigen. Door de krisissituatie als gevolg van de oorlog moet het opvoeren van de produktie voorop staan, en niet het stilleggen ervan. Ze leggen uit hoe rechts, inklusief bedrijfsleidingen en eigenaren, stakingen geprovoceerd hebben om de ekonomie te ontwrichten en de Sandinisten in de problemen te brengen. 'We moeten de arbeiders nu juist uitleggen dat ze in de produktie offers moeten brengen om de revolutie te verdedigen. We benadrukken dat er ook de afgelopen jaren een aantal stakingen is geweest en dat de reaktie van de sandinistische regering steeds was om met de stakers te gaan praten; hen van hun ongelijk te overtuigen en hen te overreden om weer aan het werk te gaan.' 'Dat betekent dan toch dat een stakingsverbod niet nodig is?' Torres: 'Natuurlijk werden de stakingen niet met geweld beantwoord zoals dat elders in Latijns Amerika zo vaak gebeurt. Maar het moet duidelijk zijn dat stakingen geen juist middel zijn in de situatie waarin we ons nu bevinden. Het speelt alleen maar diegenen in de kaart die de ekonomie willen ontwrichten en de revolutie terugdraaien. We hebben nu andere methoden nodig om te strijden.'

Solidariteit

De nicaraguanse vakbondsdelegatie was in Europa op uitnodiging van de belgische vakcentrale ABVV. In Nederland hadden ze een aantal gesprekken met vertegenwoordigers van verschillende bonden en met Willy Wagemans van het internationaal sekretariaat van de FNV. Over het laatste gesprek zijn Torres en Seguida weinig enthousiast. 'De FNV heeft geen duidelijke lijn ten aanzien van de solidariteit met Nicaragua.' Een argument dat steeds ge-

noemd wordt als beperking voor de samenwerking, is het feit dat de CST internationaal is aangesloten bij het Wereldverbond van de Arbeid waar onder andere de oosteuropese vakbeweging toe behoort, terwijl de FNV deel uitmaakt van het IVVV waarin de noordamerikaanse vakbeweging een bepalende rol speelt. (IVVV: Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen; WB) 'Is dit verschil in internationale aansluiting een probleem om tot een betere samenwerking te komen?' Onze gesprekspartners vinden dat dit punt als een exkuus wordt gebruikt. 'De ATC is niet aangesloten bij het WVA en de samenwerking met de ATC stuit op precies dezelfde problemen als met de CST', benadrukt Seguida, en Torres vult aan: 'Onze aansluiting bij het WVA legt ons geen enkele beperking op ten aanzien van kontakten of samenwerking met welke vakbond dan ook. We hebben kontakten met Amerikaanse vakbonden, bonden in Europa en Canada. Vanuit

het WVA is daar nooit een probleem van gemaakt. Juist als bonden krities zijn over ons werk helpt dat ons, want we worden verplicht om over ons werk na te denken en onze politiek te verbeteren. We kunnen en willen veel van anderen leren.' Volgens Torres ligt het probleem van de samenwerking bij de FNV en het IVVV. 'Het IVVV belemmert de daarbij aangesloten organisaties om kontakten te onderhouden met bonden die bij het WVA aangesloten zijn. Dat leidt slechts tot verdeeldheid en bevordert onze gezamenlijke strijd niet', konkludeert hij. In België is de afgelopen jaren een actieve groep 'ABVV-ers voor Nicaragua' ontstaan, die binnen de bonden allerlei steunacties organiseert. Ook in Nederland zou een dergelijke druk vanuit de basis een nuttige rol kunnen spelen om onze bonden en onze centrale tot een wat positievere houding ten aanzien van Nicaragua te bewegen.

Willem Bos